

ΟΙ ΘΕΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΡΙΖΕΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

τοῦ Ἀρχιμ. π. Σαράντη Σαράντιου

Πρωτίστως ὀφείλω κάποιες διευκρινίσεις ὡς πρὸς τὴν ἐπικεφαλίδα τοῦ θέματός μου. Τί ἐννοοῦμε μὲ τὴ φράση θεανθρώπινες ρίζες καί τί ἐννοοῦμε μὲ τὸν ὄρο ἐκπαίδευση. Γιά ποιά ἐκπαίδευση μιλάμε καί σέ ποιο χρονικό εὔρος ἐκτείνεται.

Πιστεύουμε λοιπόν ὅτι μὲ τὸν ὄρο ἐκπαίδευση, ἐννοοῦμε τὴ διαμόρφωση τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ,

Ἐθνικοῦ, Ἑλληνικοῦ μας συστήματος. Οἱ ρίζες του βρίσκονται στὸν ἀρχαῖο Ἑλληνικό πολιτισμό μας καί δὴ στὴν ἀριστουργηματικὴ γλῶσσα του. Πολλὰ κείμενα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς κλασσικῆς ἐποχῆς ἀποκαλύπτουν τὶς θεανθρώπινες ρίζες τοῦ πολιτισμοῦ μας. Οἱ ἀναφορὲς τῶν πρὸ Χριστοῦ προγόνων μας στοὺς θεοὺς φαίνεται νὰ καλύπτουν σέ κάποιο μικρὸ βαθμὸ τὶς πνευματικὲς ἀναζητήσεις τους. Ὅλη ἡ λοιπὴ δημιουργία πασχίζει νὰ καλύψει τὶς κοινωνικὲς ἀνάγκες τους. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες προσπάθησαν νὰ συγκροτήσουν μιὰ ὀργανωμένη πολιτεία μέσα στὴν ὁποία νὰ μποροῦν νὰ ἀναπτύξουν τὸν πολιτισμό τους καί τὶς ἀξίες τους. Ἐνδεικτικὰ ἀναφέρουμε τὴν Πολιτεία τοῦ Πλάτωνα. Ἐκτός τῶν πολλῶν ἄλλων ἀξιῶν πού ἀναφέρει εἶναι ἡ ὀργάνωση τῆς Παιδείας. Ἐπιμένει στὴ μουσικὴ καί στὴ γυμναστικὴ ἀγωγή τῶν παιδιῶν. Ἡ εὐνομούμενη Ἀθηναϊκὴ Δημοκρατία, ἰσχυρίζεται ὁ Πλάτων, θὰ πρέπει πολὺ νὰ προσέχει, τί μουσικὴ ἀκοῦνε τὰ παιδιά. Ἐνδέχεται νὰ ἀλλοτριωθεῖ ὄλο τό ἦθος τῶν νέων ὅταν ξένοι πρὸς τὴν παράδοση μουσικὴ ρυθμοὶ κατακλύσουν τὶς ἀκοές τους τὴ διάνοιά

τους καί τήν ψυχή τους. Μαζί μέ τήν μουσική, θά άλλοτριωθεῖ καί ὁ ἀναπόσπαστα συνδεόμενος λόγος. Τό κακό θά ἀπλωθεῖ σ' ὅλη τή γενιά καί ἀπό αὐτή σίς ἐπόμενες.

Γι' αὐτό καί οἱ νόμοι τῆς πολιτείας ἦταν ἀύστηροί, ἐφόσον ἤθελαν ὡς ὀργανωμένη εὐνομούμενη πολιτεία νά προσφέρουν παιδεία καθαρή, δημοκρατική, καί συμβατή μέ τήν ἱστορία καί τήν παράδοση τῆς Ἀθήνας. Τό αὐτό ἐπέδωκε καί ἡ Σπάρτη. Νά μήν άλλοτριώνεται ἡ παράδοση, ἡ ἀγωγή, οἱ ἀξίες, τό σπαρτιατικό ἠρωϊκό πνεῦμα.

Ἀντίστοιχη ἦταν ἡ ἔγνοια τοῦ Ἀριστοτέλη καί πολλῶν ἄλλων ἐπιφανῶν προγόνων μας γιά τή διάπλαση τοῦ ἤθους καί τοῦ χαρακτήρα τῶν νέων τῆς πατρίδας μας.

Μέ τήν Ἐνανθρώπιση τοῦ Κυρίου μας, μέ τό λόγο Του, τά θαύματά Του, τή ζωή Του, τό μαρτύριο καί τό θάνατό Του, τήν Ἀνάστασή Του καί τήν ἔνδοξο Ἀνάληψή Του εἰς οὐρανοῦς οἱ ρίζες τῆς παιδείας μας θεανθρωποποιοῦνται. Ὑποστατικά ἐνωμένος ὁ Μονογενής Υἱός καί Λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ τέλειος Θεός μέ τήν ἀνθρώπινη φύση μας, τῆς μεταδίδει τά χαρίσματά Του στό βαθμό πού τά ἀποδεχόμεστε καί τά ἀξιοποιοῦμε. Ἀπό τήν ἐποχή τοῦ θεανθρώπου Κυρίου μας ἡ ἐκπαίδευσή μας ἐδραιώνεται πάνω σέ δύο ἀταλάντευτους ἄξονες, πάνω στήν πλούσια προσφορά τῶν δωρεῶν τῆς χάριτός Του μέ τή μορφή θεανθρώπινης παιδείας καί πάνω στήν εὐελιξία τῆς θεόδοτης ἐλευθερίας τῆς προσωπικότητός μας δημιουργημένης κατ' εἰκόνα δική Του καί καθ' ὁμοίωσιν.

«Θέλομεν τόν Ἰησοῦν ἰδεῖν» εἶπαν στούς μαθητές τοῦ Κυρίου οἱ Ἕλληνες πού βρισκόνταν στήν ἑορτή τῶν Ἑβραίων στή Ἱεροσόλυμα. Ὁ Φίλιππος πλησίασε τόν Ἀνδρέα καί στή συνέχεια καί οἱ δύο μαθητές ἀπευθύνθηκαν στόν Κύριο, ἐπειδή μέχρι ἐκείνη τήν ὥρα ὁ Χριστός ἐνδιαφερόταν ἀποκλειστικά γιά τούς Ἰουδαίους καί καθόλου γιά τούς Ἑθνικούς.

Ἡ στροφή τοῦ ἐνδιαφέροντος τοῦ Κυρίου μας πρός τούς Ἕλληνες ἀποκαλύπτει τή διάθεση τῶν Ἑλλήνων πρός τό Χριστό καί τήν ἀποδοχή τῆς διδασκαλίας Του καί ζωῆς Του, μέ συνέπεια τή δημιουργία ὀλόκληρου τοῦ θεανδρικοῦ οἰκοδομήματος τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ.

Βαρυσήμαντες εἶναι οἱ παρατηρήσεις τοῦ ἁγίου Νεκταρίου πάνω στό θέμα:

«Ὁ Ἕλληνας ἐγεννήθη κατά θεῖαν πρόνοιαν διδάσκαλος τῆς ἀνθρωπότητος· τοῦτο τό ἔργον ἐκληρώθη αὐτῷ· αὕτη ἦν ἡ ἀποστολή αὐτοῦ·

αὕτη ἡ κλῆσις αὐτοῦ ἐν τοῖς ἔθνεσιν· μαρτύριον ἡ ἐθνική αὐτοῦ ἱστορία· μαρτύριον ἡ φιλοσοφία αὐτοῦ· μαρτύριον ἡ κλῆσις αὐτοῦ· μαρτύριον αἱ εὐγενεῖς αὐτοῦ διαθέσεις· μαρτύριον ἡ παγκόσμιος ἱστορία· μαρτύριον ἡ μακροβιότης αὐτοῦ, ἐξ ἧς δυνάμεθα ἀδιστακτως νά συμπεράνωμεν καί τήν αἰωνιότητα αὐτοῦ, διά τό αἰώνιον ἔργον τοῦ Χριστιανισμοῦ μεθ' οὗ συνεδέθη ὁ Ἑλληνισμός διότι ἐνώ ὅλα τά ἔθνη τά ἐμφανισθέντα ἐπί τῆς παγκοσμίου σκηνῆς ἦλθον καί παρήλθον, μόνον τό Ἑλληνικόν ἔμεινε ὡς πρόσωπον δρῶν ἐπί τῆς παγκοσμίου σκηνῆς καθ' ὅλους τοὺς αἰῶνας καί τοῦτο, διότι ἡ ἀνθρωπότης δεῖται αἰώνιων δασκάλων· μαρτύριον τέλος ἡ ἐκλογή αὐτοῦ μεταξύ τῶν ἐθνῶν ὑπό τῆς θείας προνοίας, ὅπως ἐμπιστευθῇ αὐτῷ, τήν ἱεράν παρακαταθήκην τήν ἁγίαν πίστην, τήν θρησκείαν τῆς ἀποκαλύψεως καί τό θεῖον ἔργον τῆς ἀποστολῆς αὐτῆς, τό αἰώνιον ἔργον τῆς σωτηρίας διά τῆς διαπλάσεως ἀπάσης τῆς ἀνθρωπότητος κατά τās ἀρχάς τῆς ἀποκαλυφθείσης θρησκείας...

Ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀπό τῆς πρώτης σελίδος αὐτῆς ἀναφαίνεται ἡ τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς ἐν τῷ Χριστιανισμῷ δρᾶσις καί ἡ κλῆσις αὐτῆς, ἵνα ἀναλάβῃ τό μέγα τῆς ἀποστολῆς τοῦ χριστιανισμοῦ ἔργον. Οἱ θεῖοι τοῦ Σωτῆρος λόγοι νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱός τοῦ ἀνθρώπου, ὅτε ἀνηγγέλθη αὐτῷ, ὅτι Ἕλληνες ἠθέλον ἰδεῖν αὐτόν, ἐνεῖχον βαθεῖαν ἔννοιαν· ἡ ῥῆσις ἦν προφητεία, πρόρρησις τῶν μελλόντων· οἱ ἐκεῖ ἐμφανισθέντες Ἕλληνες ἦσαν οἱ ἀντιπρόσωποι ὅλου τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους· ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτῶν διείδεν ὁ θεάνθρωπος Ἰησοῦς τό ἔθνος ἐκεῖνο, εἰς ὃ ἔμελλε νά παραδώσῃ τήν ἱεράν παρακαταθήκην, ἵνα διαφυλαχθῇ τῇ ἀνθρωπότητι. Ἐν τῇ ἐπιζητήσει αὐτῶν διέγνω τήν προθυμίαν τῆς ἀποδοχῆς τῆς ἑαυτοῦ διδασκαλίας, διεῖδε τήν ἑαυτοῦ δόξαν, τήν ἐκ τῆς πίστεως τῶν ἐθνῶν, καί ἀνεγνώρισε τό ἔθνος, ὅπερ πρὸς τόν σκοπὸν τοῦτον προώριστο ἀπό καταβολῆς κόσμου.

Τό Ἑλληνικόν ἔθνος ἀληθῶς πρὸς τόν σκοπὸν τοῦτον ἐκλήθη ἀπό καταβολῆς κόσμου καί πρὸς τοῦτον μαρτυρεῖται διαπεπλασμένον· ὁ Θεός ἐν τῇ θείᾳ αὐτοῦ προνοίᾳ διέπλασεν αὐτό ὀφθαλμὸν τοῦ σώματος τοῦ συγκροτουμένου ὑφ' ἀπάσης τῆς ἀνθρωπότητος».

Στὶς παραπάνω διαπιστώσεις ἔχει καταλήξει ὁ ἅγιος Νεκτᾶριος, γιατί ἀσφαλῶς ἔχει βαθύτατη τήν ἐμπειρία τῶν Ἀγίων Γραφῶν.

Ἡ θεόπνευστη Μετάφραση ὑπὸ τῶν Ἑβδομήκοντα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἐνώνει τήν Π.Δ. μέ τήν Καινή καί τήν καθιστᾷ ἰσόκυρη καί ἰσοστάσια μέ αὐτήν (τήν Καινή). Καί τά ἱστορικά βιβλία τῆς καί τά διδακτικά-ἠθικά, καθὼς καί τά προφητικά, ἀποτελοῦν θαυμάσια

ἀναγνώσματα πρὸς καταρτισμὸν καὶ κατήχησιν τῶν νεοτέρων ἀλλὰ καὶ ὡς διὰ βίου ἐν Χριστῷ Παιδεία τῶν μεγαλυτέρων.

Τὸ κυριότερον βιβλίον τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τὸ Ψαλτήριον ἀπέτελεσε πολὺ πρῶτον ἀναπόσπαστο μέρος τῆς θείας λατρείας μας, ὄλων τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν. Τὸ ἱερόν Ψαλτήριον τοῦ Δαβὶδ ἀποτελοῦσε τὸν κύριον κορμὸν τῆς λατρείας τῆς συναγωγῆς τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

Ἐχει ἐρμηνευθεῖ ἀναλυτικὰ, φιλολογικὰ καὶ θεολογικὰ ἀπὸ τοὺς μεγάλους πατέρες, ἱερόν Χρυσόστομον, Μέγα Βασίλειον καὶ ἀπὸ πολλοὺς ἄλλους, γιὰ νὰ γίνεταί εὐκολότερα κατανοητό. Δίδεται ὡς πνευματικὸς σωστικὸς κανὼνας τοῖς σοβαρῶς ἁμαρτάνοντες, οἱ ὅποιοι ἐκ τοῦ ἱαματικοῦ ἀποτελέσματος ἀντιλαμβάνονται τὴν ἀξίαν τοῦ καὶ δοξάζουν τὸ Θεὸν ποῦ ἐμπνέει σὲ ὄργανά Του, τοῖς δικοῖς Του τέτοιας ὑψηλῆς ποιότητος δημιουργήματα.

Εἰρήσθω δὲ ἐν παρόδῳ ὅτι ὁ ἱερός Χρυσόστομος ἐρμηνεύοντας τὰ κείμενα τῆς Καινῆς Διαθήκης δὲν παρέλειπε σχεδὸν ποτε νὰ κάνει ἀναφορὰς εἰς τὴν Παλαιὰ Διαθήκη, καὶ δὴ εἰς τὴν χριστοθεραπευτικὴν δύναμιν τοῦ Ψαλτηρίου. Ἔτσι πάντοτε ἰσχύει τὸ τοῦ Χρυσορρήμονος ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου: «**Ἡ τῶν Γραφῶν ἀνάγνωσις τῶν οὐρανῶν ὑπάνοιξις ἐστίν.**». Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς γνώσεως πηγάζει καὶ ἀπὸ τὸν ἄριστον διδάσκαλον ποῦ εἶναι ἡ ἄκτιστη θεία Χάρις μεταδιδόμενη ἀπὸ τὸ χειροτονημένον ὀρθόδοξον ποιμένα καὶ ἀπὸ τὴν καλὴν προαίρεσιν καὶ ἀποδοχὴν τοῦ δέκτη, τοῦ κατηχουμένου ἢ ἤδη πιστοῦ μέλους τῆς Ἐκκλησίας διὰ βίου μαθητοῦ τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ πολυετής, πενιχρὴ ὅμως, ἐμπειρία μας εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ μᾶς ἔχει πείσει, ὅτι καὶ ἡ ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων ἀκρόασις τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἀπὸ τὰ παιδιὰ ἀποτελεῖ πρωταρχικὸν παράγοντα οὐσιαστικῆς θεανθρώπινης Παιδείας. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ σπαρμένος σὲς τρυφερὰς ψυχὰς τῶν παιδιῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον φυλάσσεται ἐν τῷ κρυπτῷ ταμείῳ τῆς ψυχῆς, δὲν χάνεται, ἀλλὰ ἴσως κάποτε ξαναφυτρῶναι καὶ ἀποδίδει καρπούς. «**Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι.**».

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος μεταφέρει πρὸς τοὺς Ἀθηναίους προγόνους μας ὀλόκληρον τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ, χωρὶς νὰ ἀποκρύψει καὶ τὰ δυσκολότερα, τὰ περὶ Ἀναστάσεως. Οἱ Ἀθηναῖοι πρόγονοί μας ἄμεσα ἀντιδρῶν ξενιζόμενοι ἀπὸ τὸ ξένο μῆνυμα τῆς Ἀναστάσεως. Πολὺ σύντομα ὅμως ὡς καλοπροαίρετοι, σκεπτόμενοι, φωτιζόμενοι, συστέλλουν τὴν ἀνερμάτιστον ἀντιδράσειν τοὺς καὶ παραδίδονται εἰς τὴν νέα πίστιν,

στό μόνο αληθινό θεανθρώπινο τρόπο ζωής. Ἀπό γενιά σέ γενιά, ἀπό πόλη σέ πόλη, ἐξαπλώνεται ἡ νέα πίστη.

Τό σκοτάδι τοῦ εἰδωλολατρικοῦ κατεστημένου καί οἱ αἰρέσεις δέν καταφέρνουν νά λυγίσουν τούς προγόνους μας, τούς Ἕλληνες καί νά τούς ἐμπλέξουν στίς ἐνδοκοσμικές ἢ δαιμονικές προκλήσεις τους. Ἡ ρωμαϊκή αὐτοκρατορία κατακτιήθηκε πνευματικά ἀπό τό ἐλληνικό πνεῦμα καί τόν ἐλληνικό πολιτισμό, δυναμωμένο ἀπό τή νέα χριστιανική πίστη καί χαριτωμένο ἀπό τό Φῶς τοῦ Χριστοῦ.

Θεμελιακό ρόλο στή διαμόρφωση ἀποτελεσματικῆς θεανθρώπινης παιδείας ἔπαιζαν οἱ προσωπικότητες τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν.

Οἱ τρεῖς Ἱεράρχες μέ τή διδασκαλία τους καί τόν ἔνθεο τρόπο ζωῆς τους βοήθησαν τούς συγχρόνους τους:

α) Νά ἀποκτήσουν τήν ἰσορροπία τῶν σχέσεων τῶν ἀνθρώπων ὡς ἀδελφῶν μεταξύ τους καί μέ τόν ἐν Τριάδι Θεό. Ὅλη τους ἡ ζωή ἦταν ἀφιερωμένη στό Χριστό καί παράλληλα ἀμέριστο ἦταν καί τό πνευματικό καί πρακτικό ἐνδιαφέρον γιά τόν ἄνθρωπο, μέ κορυφαῖο τόν Μ. Βασίλειο μέ τή Βασιλειάδα του.

β) Νά ἐντοπίσουν τόν πνευματικό τους ἀγώνα στήν κάθαρση τῆς καρδιάς. Νοῦς καί καρδιά σέ μιά χαρισματική ἐνότητα μεταξύ τους, καθαιρόμενα ἀπό τή Χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, γίνονται τά κάτοπτρα τῆς θεᾶς τοῦ Θεοῦ Φωτός, πού θερμαίνει καί τρανώνει τή φιλόθεη καί φιλάνθρωπη δύναμη τῆς καρδιάς. Μορφωτικό πρότυπο γιά τούς πολίτες ὁλόκληρης τῆς Εὐρώπης μέχρι τόν ἐνδέκατο αἰῶνα εἶναι ὁ Θεάνθρωπος καί ὄχι τά ἄλλα πρό Χριστοῦ εἰδῶλα.

γ) Νά καταλάβουν οἱ πιστοί τό δυαδικό σχῆμα πνευματικῆς παράδοσης: Πνευματικός πατέρας - πνευματικό τέκνο. Γνωστά ζεύγη ὑπῆρξαν: Χριστός-Παῦλος, Παῦλος-Χρυσόστομος, Μ. Ἀντώνιος-Μ. Ἀθανάσιος, Συμεών εὐλαβῆς-Συμεών Ν. Θεολόγος καί ἄπειρα ἄλλα τέτοιας ποιότητος ζεύγη, πού καί μέχρι σήμερα ἀπολαμβάνουν τούς γλυκυτάτους καρπούς τῆς ἐν Χριστῷ μυστικῆς πνευματικῆς καθοδήγησης. Οἱ προσευχές τῶν πνευματικῶν πατέρων συνδυαζόμενες μέ τίς πνευματικές συμβουλές τους ἀναδεικνύουν ὑγιῆ πνευματικά τέκνα.

δ) Νά συνειδητοποιοῦν ὅτι εἶναι πάροικοι καί ὀδοῖτες τοῦ κόσμου τούτου. Πανδοχεῖόν ἐστίν ὁ παρών βίος διεκήρυσσε ὁ Χρυσόστομος. Γι' αὐτό χρειάζεται ἀξιοποίηση τοῦ χρόνου τοῦ παρόντος βίου, διότι ὁ θεανθρώπινος τρόπος ζωῆς στήν παροῦσα στρατευομένη μας Ἐκκλησία ἀποτελεῖ καί τήν προϋπόθεση καταξίωσης στή θριαμβεύουσα Ἐκκλησία,

στήν αιώνια ζωή.

ε) Νά μή πιαστοῦν στά δόκανα τῆς ἁμαρτίας. Τό πᾶν εἶναι ὁ Χριστός κατά τούς Τρεῖς Ἱεράρχες καί αὐτό ἐπαναλάμβανε ὁ θεοφώτιστος σύγχρονος πατέρας μας Πορφύριος. Λέγει χαρακτηριστικά ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, ὅτι συναναστρεφόμαστε –έννοοῦσε τόν ἑαυτό του καί τό φίλο του καί συμφοιτητή του Μ. Βασίλειο– στά μεγάλα Πανεπιστήμια τῆς ἐποχῆς ὅλους τούς συμφοιτητές μας. Ὅταν ὁμως διαπιστώναμε πρόκληση καί πρόσκληση στήν ἁμαρτία καί στόν κοσμικό τρόπο ζωῆς, τρέχαμε μακρῶς, ὅπως τρέχουν ἀσυγκράτητα μακρῶς ἀπό τή φωτιά πού πάνω σ' αὐτήν προετοιμάζονται νά ψηθοῦν τά χρονιαρικά κατσίκια.

στ) Νά γίνουν μέτοχοι τῆς Ἀληθείας πού εἶναι ὁ Χριστός καί τῆς διδασκαλίας του. Καί οἱ τρεῖς τους πολέμησαν ἀνυποχώρητα τήν αἵρεση τοῦ Ἀρειανισμοῦ, ἐπειδή πίστευαν ὅπως καί ὁ θεῖος Παῦλος «γνώσεσθε τήν Ἀλήθειαν καί ἡ Ἀλήθεια ἐλευθερώσει Ὑμᾶς».

ζ) Ὁ ἱερός Χρυσόστομος θεωροῦσε τά πάντα δεύτερα, τρίτα κτλ. μπροστά στή θεανθρώπινη ἐκπαίδευση τῶν νέων. Καί οἱ τρεῖς τους ὁμολογοῦν τήν καταλυτική εὐεργετική ἐπίδραση τοῦ τρόπου ζωῆς τῶν μητέρων τους καί τοῦ θεανθρωπίνου τρόπου ἀγωγῆς ἐκ μέρους τους.

η) Νά ἐντάξουν ἁρμονικά τόν ἀναγεννώμενο ἄνθρωπο μέσω τῆς θεανθρώπινης ἐκπαιδεύσεως στό κοινωνικό σύνολο. Οἱ κανονισμοί πού ἴσχυαν στή Βασιλειάδα καί οἱ ὄροι (=κανονισμοί) πού συνέταξε ὁ Μ. Βασίλειος γιά τή συμβίωση τῶν μοναχῶν καί μοναζουσῶν στά μοναστήρια ἀποτελοῦν ἰσχυρότατα τεκμήρια τῆς τέλει ἐν ὑπακοῇ θεανθρώπινης ποιότητος κοινωνίας καί συνεργασίας. Διά βίου θεανθρώπινη ἐκπαίδευση πρὸς ἀδιάλειπτη προκοπή ἀπό τό «καί εἰκόνα πρὸς τό καθ' ὁμοίωσιν».

Ἡ ἀξιοθαύμαστη συρροή τῶν πιστῶν πρὸς τά ὀρθόδοξα μοναστήρια μας σέ ὅλες τίς ἐποχές ἀλλά καί σήμερα καθὼς καί ἡ ἀνάπαυση πού αἰσθάνονται, μαζί μέ τήν κατάνυξη καί τήν εὐλάβεια ἀποτελοῦν τήν ἀπόδειξη τοῦ δυνατοῦ, τοῦ ἁρμονικοῦ, παρθενικοῦ καί κοινωνικοῦ τρόπου ζωῆς μέσα στή σύγχρονη κοινωνική πραγματικότητα.

Ὁ νέος χριστιανικός τρόπος ζωῆς, ἡ χριστιανική γνώση, ἡ πνευματική ἐν Χριστῷ ἐμπειρία εἰσέδυσαν σ' ὅλους τούς τομεῖς τῆς ἐκπαιδεύσεως μέ ἀποκορύφωμα τήν ἀλληλοπεριχώρηση τῆς χριστιανικῆς παιδείας μέ τήν κοσμική σ' ὅλες τίς βαθμίδες τῆς ἐκπαιδεύσεως στήν Νέα Ρωμαϊκή Αὐτοκρατορία, μέ κέντρο τή Νέα Ρώμη, τήν Κωνσταν-

τινούπολη.

Όλες οι βαθμίδες εκπαίδευσης, από τη χαμηλότερη έως την Πανεπιστημιακή, δένονται με το Χριστοφωτίζον ὀρθόδοξο δόγμα, με την ἑσωτερική μυστική ἐμπειρία τῆς θείας Χάριτος, ἡ ὁποία καθίσταται πλέον καί διδακτὴ. Ἡ παιδεία ἐμπλουτίζεται με τὰ ἀνακαινιστικά καί ἀναστάσιμα βιώματα προσφέροντας στήν ἐκπαίδευση καί διά τῆς ἐκπαίδευσης σούς νεωτέρους καί σούς μεγαλυτέρους καρπούς πνευματικούς τῆς θεανθρώπινης ζωῆς, τῆς καταξιωμένης ἐπιστήμης καί τῆς ἀληθοῦς ὄντως γνώσεως.

Μέσα στή χιλιετῆ περίοδο τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας ὅλα τὰ ἐπίπεδα τῆς γνώσεως φωτίστηκαν ἀπό τό ἅπλειο Φῶς τῆς Χριστιανικῆς ζεύσης πίστεως καί ζωῆς. Ἡ ἐκπαίδευση ἔγινε ἕνα ἀποτελεσματικό ἐργαλεῖο συνολικῆς θεανθρώπινης καλλιέργειας τοῦ ἀνθρώπου, πού τόν βοήθησε νά καταξιωθεῖ ὡς καλός καί ἄξιος πολίτης αὐτοῦ τοῦ κόσμου, ἀλλά καί νά ἔχει λαμπρές ἐλπίδες ζωῆς αἰωνίου.

Ἀκόμη καί λίγο πρὶν ἀπό τὴν ἄλωση τῆς Πόλης καί μετὰ τὴν ἄλωση οἱ θεανθρώπινες ρίζες τῆς ἐκπαίδευσης ἔδωσαν καρπούς παρηγορίας καί εὐψυχίας. Δημιουργήθηκαν τραγούδια βγαλμένα ἀπό τίς ψυχές τῶν Ἑλλήνων πού ἐπιβεβαίωναν τὰ προσωπικά τους ἐρείσματα στή ζωντανή θεανθρώπινη Παιδεία καί ἐν ταυτῷ τὴν ἐκ βαθέων ἐξομολόγηση γιὰ τίς προσωπικές ἁμαρτίες καί τὴν ἐνθερμη παράκληση γιὰ τὴ διάσωση ἀπό τοὺς ἐπερχόμενους κινδύνους. Δέν τοὺς φοβίζει τό μαρτύριο, ἀλλά ἡ ἀνθρώπινη ἀδυναμία πού μπορεῖ νά φθάσει σὴν ἄρνηση τῆς πίστεως καί, φεῦ, σὴν προδοσία.

Στό παρακάτω κείμενο πού ἦταν εὐχή τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Γενναδίου Σχολαρίου μετὰ τὴν ἄλωση φαίνεται ἡ ποιότητα τῆς θεανθρώπινης παιδείας καί τῆς δικῆς του, ἀλλά καί τοῦ ποιμνίου του: «Δῶσε μας, Κύριε, ὑπομονή πού νά συνοδεύεται ἀπό εὐχαριστία, γιὰ ὅσο χρόνο ἡ δίκαιη καί θαυμασὴ ἀπόφασή Σου θέλει νά δοκιμαζόμαστε στό στάδιο αὐτό τῶν πειρασμῶν· καί ἂν ἐπιτρέψεις νά βασανιζόμαστε μέσα σὴν τρικυμία τῶν πειρασμῶν ὡς τό τέλος τῆς ζωῆς μας, διαφύλαξε τουλάχιστον τίς ψυχές μας. Φέρε μας πίσω σὴν δική Σου ἀγάπη καί στερέωσε πάνω τῆς κάθε μας ἐπιθυμία. Μπορεῖ νά χάσαμε τὰ πάντα, ἀλλά μὴν ἀφήσεις νά χάσουμε Ἐσένα, γλυκύτατε καί αἰώνιε Πατέρα μας πού προνοεῖς γιὰ μᾶς. Μὴ μᾶς ἀποκλείσεις ἀπό τὴν εὐτυχία πού μᾶς περιμένει στό μέλλον καί ἀπό τὴν ἀληθινὴ ζωὴ κοντὰ Σου. Γιατί ἂν πρόκειται, Κύριε νά ἔχουμε Ἐσένα, τίποτε δέν χάσαμε. Ἄν

πρόκειται νά ζοῦμε γιά πάντα κοντά Σου, κανένα κακό δέν ἔχουμε πάθει. Ἐάν πρόκειται νά κερδίσουμε τήν αἰώνια πατρίδα, καθόλου δέν θά μᾶς λυπήσουν οἱ συμφορές τῆς πρόσκαιρης ζωῆς.»

Ἡ ριζωμένη στόν Θεάνθρωπο παιδεία, πάντοτε ζῶσα καί ἀκμαία φτάνει στήν περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας. Τώρα φαίνονται ξεκάθαρα οἱ ἀντοχές αὐτῆς τῆς παιδείας πού ὡς συγκεκριμένη ἐκπαίδευση παρέχεται ἀπό τούς ἱερεῖς καί μοναχοῦς μέσα στά Κρυφά Σχολεῖα τῶν ἱερῶν Ναῶν, τῶν τοπικῶν ἐνοριῶν καί τῶν μοναστηριῶν μας, τῶν δύο ὑγιεινῶν πνευμόνων τῆς Ἐκκλησίας μας καί τοῦ ἔθνους μας.

Αὐτές τίς θεανθρώπινες ρίζες πότισε ὁ Πατροκοσμᾶς καί συνέστησε αὐτοῦ τοῦ εἴδους τήν ἐκπαίδευση πού ἔβγαλε ἀνθρώπους χριστοκαταξιωμένους, πού βάσταξαν ἡρωικά τό βάρος τῆς σκλαβιάς καί ἐμπονότατα ἐγκυμόνησαν στά σπλάχνα τους τήν πολυπόθητη σέ κάθε ἀνθρωπολευτεριά. Χιλιάδες νεομάρτυρες παιδαγωγημένοι ἀπό τόν ἅγιο Κοσμᾶ τόν Αἰτωλό πρόσφεραν στό Χριστό τά αἵματά τους καί τή ζωή τους.

Συγκεκριμένα σίς ἱεραποστολικές περιοδεῖς του δίδασκε μέ σθένος τούς ὑπόδουλους προγόνους μας:

«Μήν φοβᾶστε κανένα. Δώστε ὅ,τι σᾶς ζητοῦν. Δώστε χαράτσια, χρήματα, πράγματα. Καί τό κορμί σας ἄς τό καύσουν, ἄς τό τηγανίσουν. Δέν θά δώσετε μόνο τήν ψυχή σας καί τόν Χριστό. Ἄπ' ἐκεῖ θά βγοῦν ὄλα. Καί ἀνοῖξετε σχολεῖα ἑλληνικά. Νά βάλετε ὄλοι σας, γιά νά σπουδάζουν ὄλα τά παιδιά, χωρίς νά πληρώνουν. Νά μάθουν τά παιδιά τήν ἑλληνική γλῶσσα, γιά νά ξεσκεπάσουν ὄλα τά μυστήρια τῆς ζωῆς καί τῆς Ἐκκλησίας μας, πού εἶναι ἐκεῖ κρυμμένα.

Ἄπό τό σχολεῖον μανθάνομεν τό κατά δύναμιν τί εἶναι Θεός, τί εἶναι Ἁγία Τριάς, τί εἶναι ἄγγελοι, ἀρχάγγελοι τί εἶναι δαίμονες, τί εἶναι Παράδεισος, τί εἶναι κόλασις, τί εἶναι ἁμαρτία, ἀρετή. Ἄπό τό σχολεῖον μανθάνομεν τί εἶναι Ἁγία Κοινωνία, τί εἶναι Βάπτισμα, τί εἶναι τό Ἅγιον Εὐχέλαιον, ὁ τίμιος Γάμος, τί εἶναι ψυχή, τί εἶναι κορμί... τό σχολεῖον ἀνοίγει τές ἐκκλησίες, τό σχολεῖον ἀνοίγει τά μοναστήρια. Ἄνίσως καί δέν ἦτανε σχολεῖα, πού ἤθελα ἐγώ νά μάθω νά σᾶς διδάσκω;»

Δυστυχῶς σίς μέρες μας ὁ π. Βασίλειος Θερμός καί οἱ ἐκσυγχρονιστές ὁμοϊδεάτες του φρονοῦν ὅτι ἡ μοναδική σέ θεανθρώπινο πλοῦτο λατρεία μας κατά τήν περίοδο αὐτή τσιμεντώθηκε –ἀκοῦστε φράση Ἑλληνοσ πεπαιδευμένου ψυχιάτρου κληρικοῦ– καί ἐπομένως συμπληρώνουμε ἐμεῖς, αὐτή ἡ παγκοσμίως ἀναγνωρισμένη Θεία Λατρεία πού

έμπεριέχει τήν παιδεία τήν πλημμυρισμένη από τίς θεανθρώπινες άζίες, ήταν τσιμεντωμένη καί έτσι τσιμεντώθηκαν καί οί πρόγονοί μας του 21 καί τσιμεντωμένοι όντες, θυσιαζόμενοι μάς χάρισαν τή λευτεριά, γιά νά τούς άποκαλοϋμε έτσι ή άλλιώς άνάλογα μέ τή μανία πού κουβαλάει καθένας. Καί άσφαλώς ώς μανία μπορεΐ νά χαρακτηρισθεΐ ή έπιμονή του π. Βασιλείου Θερμου σέ κάθε φύλλο του « Έφημερίου» νά πολυβολεί τή Θεΐα Λατρεία μας καί νά διατυπώνει προτάσεις πού οϋτε καί οί έτερόδοξοι ή οί άλλόθρησκοι δέν διατυπώνουν.

Δυστυχώς μέ τήν έπικράτηση του Παπισμου στήν Εϋρώπη ό άνθρωπος έχασε τό Θεό. Η θεολογία του Θανάτου άποτελεΐ τό άποκορύφωμα τής έμπλοκής του μέσα σέ άμφισβητούμενες θεωρίες, δικανικά καί φιλοσοφικά σχήματα καί συστήματα, ρεύματα, μύθους καί παγανιστικές παραδόσεις.

Τώρα πιά έφθασε στόν άνθρωπισμό τής Pax Americana καί του NATO, άφου σύρθηκε από τήν φράγκικη φεουδαρχία στήν κρατικοποίηση του Χριστιανισμού, τήν Ίερά έξέταση, τίς Σταυροφορίες, τό Ναπολέοντα, τό Χίτλερ καί τόν Στάλιν.

Καί τώρα, χωρίς ρίζες θεανθρώπινες, σύρεται στούς δήθεν δικαιολογημένους πολέμους τής Σερβίας, του Κοσόβου, του Άφγανιστάν, του Ίράκ καί άλλου.

Έκτός από τά παραπάνω δεινά λίγο έλειψε τό Σεπτέμβριο του 2009 στή μαρτυρική Κύπρο νά παρασυρθοϋμε στήν άναγνώριση του Παπικου πρωτείου.

Η διεθνής Μικτή έπιτροπή διαλόγου παπικων καί όρθοδοξων ειχε προετοιμάσει στή Ραβέννα ένα χρόνο πρωΐτερα ένα κατ' ουσίαν παπικό κείμενο ύπογεγραμμένο καί από έμας τούς Όρθοδόξους πού προσπαθοϋσε νά άποδείξει, παπική βεβαίως τή νοοτροπία, ότι κατά τήν πρώτη χιλιετία του χριστιανισμού άναγνωριζόταν από τήν ένιαία τότε Έκκλησία τό πρωτείο του Πάπα. Εϋτυχώς πού τό ντοκουμέντο τής Ραβέννας, αυτή ή έπίσημη –ταπεινώς φρονοϋμε– παραπλανητική έπικεφαλίδα του, δέχθηκε άμείλικτη κριτική από πλευράς όρθοδόξου μέ κυριότερο καί άρμοδιότερο κριτικό τόν καθηγητή τής Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Τσελεγγίδη.

Οί αντίδράσεις άυτονοήτως κορυφώθηκαν μέσα από τήν Έλληνική όρθόδοξη Έκκλησία, από Έπισκόπους, πρεσβυτέρους καί λαϊκούς, καθώς έπίσης καί τοπικά, στή μεγαλόνησο Κύπρο κατά τίς ήμέρες πού διεξάγονταν οί συνεδριάσεις τής Διεθνους Μικτής Έπιτροπής.

Ὅντως, λοιπόν, αὐτή ἡ ζέουσα θεανθρώπινη παιδεία στήν Ἑλλάδα καί στήν Κύπρο ἀπετέλεσε τό ἀνάχωμα κατά τοῦ σύγχρονου Παπικοῦ ἀπολυταρχικοῦ ἐπεκτατισμοῦ, πού ζητοῦσε ἐδῶ καί τώρα ἀναγνώριση ἀπό τούς ἔτοιμους πρὸς ὑπογραφή «ὀρθοδόξους» ἐκπροσώπους. Καταλυτική ἦταν ἡ ἥπια, διακριτική ἀλλά σαφής, ἀντιδικτατορική θέση τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πού, λειτουργοῦσα Συνοδικά, δημοκρατικά καί Ὀρθόδοξα πρόλαβε τό κακό, ἀφοῦ δήλωσε ἔγκαιρα καί ἀποτελεσματικά τή διαφοροποίησή της. Εὐτυχῶς καί ἐδῶ λειτούργησε ἡ πανσθενουργός θεανθρώπινη παιδεία.

Ἀπό τή σύσταση τοῦ νέου ἐλεύθερου Ἑλληνικοῦ κράτους μέχρι σήμερα οἱ ξένοι κηδεμόνες μας, ἀλλά καί οἱ ντόπιοι ἀλλοτριωμένοι ἢ ἀλλοτριούμενοι ἡγέτες μας ἐθελουφλοῦντες, δέν ἀντιλαμβάνονται τή δυναμικότητα καί τὰ χαρίσματα αὐτῆς τῆς ἐκπαιδεύσεως μέ βαθιές θεανθρώπινες ρίζες, ἀλλά προσπαθοῦν νά ροκανίσουν τίς ρίζες αὐτές, γιά νά καταφέρουν νά μᾶς ἐκσυγχρονίσουν καί νά μᾶς ἐξευρωπαϊσοῦν. Παρακινούμενοι ἀπό τούς γνωστούς ἀγνώστους κεκρυμμένους ἡγεμόνες φωταδιστές τῆς Νέας Ἐποχῆς ἐξαπολύουν σοβαρές ἐπιθέσεις ἐναντίον τῆς θεανθρώπινης παιδείας μας. Μέ τή συστηματική θεσμοθέτηση νόμων οὐμανιστικῶν, κοσμικῶν, ἀποξενωμένων ἀπό τή θεανθρώπινη παιδεία, δημιουργεῖται ὁσημέραι ξύλινο ἐκπαιδευτικό σύστημα, κατά τοῦ ὁποίου οἱ ἀντιδράσεις τῶν παιδιῶν εἶναι κραυγάζουσες καί σαφῶς ἀπαξιωτικές. Τό σχολεῖο δέν εἶναι πιά χῶρος εὐχάριστος, χῶρος ἐργασίας, χῶρος δημιουργίας. Εἶναι χῶρος πολλαπλῶν ἀντιδράσεων. Ὁ σεμνός καί ἅγιος Γέροντας ὁ π. Παῖσιος πίστευε, ὅτι βρισκόμαστε στή Δύση τῆς Δημοκρατίας, γι' αὐτό καί δέν φτάνει σιά ὧτα τῶν κυβερνητῶν ἡμῶν ἡ φωνή καί ὁ πόνος τῶν νέων μας πού δέν ἀντέχουν νά φυλακίζονται καθημερινά μέσα σ' ἓνα ξύλινο ματηριαλιστικό, ὑλιστικό, ἀθεϊστικό σχολεῖο, βομβαρδιζόμενο ἀπό τὰ ψυχοναρκωτικά τῶν ἀθεϊστικῶν, τάχα ἐπιστημονικῶν θεωριῶν, πού ξαναβαπίζουν τή δημιουργία τοῦ κόσμου ἀπό τό Θεό ὡς ἐξέλιξη, τό σοδομισμὸ ὡς προσωπική σεξουαλική ἐπιλογή, τήν ἀγάπη στό ἔθνος καί στήν πατρίδα ὡς ρατσισμὸ καί σωβινισμὸ κ.τ.λ.

Στίς μέρες μας φθάσαμε νά διώχνουμε τούς πνευματικούς ἀπό τὰ σχολεῖα, νά κινδυνεύει τό μάθημα τῶν θρησκευτικῶν ἢ νά ἀλλοτριωθεῖ ποιοτικά μεταλλασσόμενο σέ θρησκευσιολογία ἢ νά ἐξοβελισθεῖ ὀλοκληρωτικά. Μέ τό πρωτοφανές θράσος τῆς κ. Ρεπούση, τῆς κ. Δραγώνα καί τῆς συνοδείας τους ἐπιχειρεῖται ὁ πλήρης ἀφελληνισμὸς τῆς Παιδείας

μας. Μετά μανίας οί όρθοφρονοϋντες βαπίζονται άκροδεξιοί, θεωροϋνται γραφικοί καί φιμώνονται. Διαστρεβλώνεται βάνουσα ή ίστορική άλήθεια καί άπλώνεται τό ψεύδος καί τό σκοτάδι σ' όλες τίς βαθμίδες τής Έκπαιδεύσεως.

Μέσα στό πηχτό σκοτάδι τής αύτοκαταστροφικής άντεθνικής ψυχολογίας μας, φώς έλαμψεν είς ήμάς. Μία δυνατή έθνική όμολογία προερχόμενη από τό Μίκη Θεοδωράκη καί ή ένθουσιώδης ύποδοχή της από τό διαδίκτυο άποδεικνύουν ότι οί ρίζες οί θεανθρώπινες τής Παιδείας μας είναι πολύ σκληρές καί δέν κόβονται εύκολα. Πρέπει νά πέσουν όλα τά τάνκς καί τά κομπρεσέρ τής Νέας Έποχής, οί οίκονομικές κρίσεις, τά πορνογραφικά τηλεοπτικά καί διαδικτυακά σίριαλ, οί κραγμένοι καί μή, μισθωμένοι όμοφυλόφιλοι τής TV καί όλοι οί φωταδιστές καί εύρωπαιστές πού διακαώς έπιθυμούν νά μάς κόψουν από τίς ρίζες μας καί νά μάς έκπολιτίσουν.

Άξίζει βέβαια νά μελετηθεϊ ή όμολογία του Μίκη Θεοδωράκη πού είναι δημοσιευμένη στό διαδίκτυο καί κάνει ούσιαστική κριτική του βιβλίου τής κ. Δραγώνα «Τί είναι ή πατρίδα μας» καί όχι μόνο. Παραπέμπω τους άναγνώστες στή τελευταία σελίδα, όπου καί θαυμάζει κανείς γιά πολλοστή φορά τό θάρρος καί τήν παρρησία του κυρίου Θεοδωράκη πού προέρχεται από τήν είς βάθος γνώση καί επίδραση τής Έθνικής Έλληνικής μας παραδόσεως στήν όλως δημιουργική ζωή του.

Ίδιαίτερα όμως παραθέτω τήν παρακάτω παράγραφο, όπου άναφέρεται έγκωμιαστικά στήν Έλληνική γλώσσα μας καί στή μουσική πού έχει τίς ρίζες της μαζί μέ τό Λόγο στίς άρχαίες Έλληνικές τραγωδίες καί όλα τά μνημεία του Έλληνικού λόγου, περνάει στό Βυζάντιο καί τήν Έκκλησιαστική μουσική καί φθάνει στό λαϊκό τραγούδι καί στό ρεμπέτικο. Διαβάζουμε τήν παράγραφο του Μίκη Θεοδωράκη:

«Άν καί γιά τή συνέχεια του έλληνικού έθνους, πέραν του γεγονότος ότι γιά τήν παμψηφία θά έλεγα των νεοελλήνων – άνωνύμων καί έπωνύμων - δέν άποτελοϋσε καί άποτελεϊ μόνο ένα είδος θρησκευτικής πίστης (άκρως άντιεπιστημονικής βεβαίως γιά σάς) ύπάρχουν άπτες άποδείξεις ότι όρισμένοι βασικοί άξονες του πνευματικού κόσμου των άρχαίων Έλλήνων κατάφεραν νά διατηρηθοϋν καί νά φτάσουν ως τίς μέρες μας. Λ.χ. είναι πασίγνωστη ή διάρκεια τής έλληνικής γλώσσας. Δέν είναι όμως γνωστή ή διάρκεια τής άρχαίας έλληνικής μουσικής μέσω των βασικών μουσικών κλιμάκων, πού παρέμειναν άναλλοίωτες, καθώς οί άρχαίοι μουσικοί τρόποι πέρασαν άτόφιοι στή Βυζαντινή Μουσική μέ

τό νέο όνομα «ήχοι» καί άπό κει διά μέσου τής 'Αραβικής μουσικής, καί μέ καινούργιο όνομα, «δρόμοι», δημιούργησαν τό ρεμπέτικο τραγούδι άπό τό όποιο προήλθε τόσο ή σύγχρονη λαϊκή μας μουσική όσο καί ή έντεχνη - λαϊκή μουσική, μέσα στην όποία συνενώθηκε ή μουσική μέ τήν ποίηση. Δηλαδή τό φαινόμενο πού χαρακτηρίζει τήν άρχαία μουσική, δεδομένου ότι τότε μέ τόν όρο «μουσική» έννοούσαν άποκλειστικά τήν σύζευξη Μουσικής καί Λόγου».

Δέν έχει άδικο ό πολός Φώτης Κόντογλου, όταν λέγει τόσα έπαινετικά για τήν παράδοσή μας πού διαμορφώθηκε μέσα στην ζωντανή θεανθρώπινη παιδεία μας.

«Αυτό τό ήθος, αυτή ή φυσική ούσία πού μς δώρισε ό Θεός, είναι στολισμένη μέ κάποιες μυστηριώδεις χάρες, πού αγιάζουνε τόν πόνο, ήμερεύουνε τό θάνατο, νοστιμεύουνε τό καθετί πού δημιουργούμε, μ' έναν λόγο «κάνουμε τήν έρημο ν' άνθίσει» κατά τό λόγο του προφήτη 'Ησαΐα. Κι αυτά όλα μεταδίδονται άπό γενεά σε γενεά μέσο' άπό τό αίμα, μά πίο πολύ μέ κάποια ίερή καί καταπληκτική λειτουργία πού λέγεται έλληνική παράδοση!» («'Η 'Ελληνική παράδοση, ή ψυχή τής 'Ελλάδας» Φώτη Κόντογλου).

'Η ίδια θεανθρώπινη άνθεκτική παιδεία του έθνους μας περιγράφεται άπό τόν π. 'Ι. Ρωμανίδη μέ τούς παρακάτω χαρακτηρισμούς.

«Ναί μέν ό Ρωμηός έχει άπόλυτον πεποίθησιν εις τήν Ρωμηοσύνην του, αλλά ούτε φανατικός ούτε μισαλλόδοξος είναι καί ούτε έχει καμμίαν ξενοφοβίαν. 'Αντιθέτως αγαπά τούς ξένους ούχι όμως άφελώς.

Τούτο διότι γνωρίζει ότι ό Θεός αγαπά όλους τούς άνθρώπους καί όλας τάς φυλάς καί όλα τά έθνη χωρίς διάκρισιν καί χωρίς προτίμησιν. 'Ο Ρωμηός γνωρίζει ότι ή Ρωμηοσύνη του κατέχει τήν αλήθειαν καί είναι ή ύψιστη μορφή των πολιτισμών. 'Αλλά κατανοεί άριστα τό γεγονός ότι ό Θεός αγαπά τόν Ρωμηόν, όχι όμως περισσότερο άπό τούς άλλους. 'Ο Θεός αγαπά τόν κάτοχον τής αληθείας, άλλ' έξ ίσου αγαπά τόν κήρυκα του ψεύδους. 'Αγαπά τόν άγιον, άλλ' αγαπά έξ ίσου άκόμη καί τόν διάβολον.

Διά τούτο ή Ρωμηοσύνη είναι αυτοπεποίθησις, ταπεινοφροσύνη, καί φιλότιμον καί όχι κίβδηλος αυτοπεποίθησις, ίταμότης καί έγωϊσμός. 'Ο ήρωϊσμός τής Ρωμηοσύνης είναι αληθής καί διαρκής κατάστασις του πνεύματος καί όχι άγριότης, βαρβαρότης καί άρπακτικότητα.

Οί μεγαλύτεροι ήρωες τής Ρωμηοσύνης συγκαταλέγονται μεταξύ των άγιων.

Ἡ Ρωμηοσύνη διαφέρει τῶν ἄλλων πολιτισμῶν, διότι ἔχει τό ἴδιον θεμέλιον διά τόν ἠρωϊσμόν της ὡς καί διά τήν ἀγιωσύνην της, δηλαδή τό ρωμαϊκόν φιλότιμον τό ὁποῖον δέν ὑπάρχει εἰς τόν εὐρωπαϊκόν πολιτισμόν».

Σεβαστοί Πατέρες

Ἀγαπητοί ἐν Χριστῷ ἀδελφοί

Ἀσφαλῶς καί μετά ἀπό τά παραπάνω ἐκτεθέντα ἴσως φαινόμαστε γραφικοί, ἀπροσάρμοστοι, ἀσυγχρόνιστοι, ὀπισθοδρομικοί. Πῶς εἶναι δυνατόν καί πάλι νά ἀφυπνισθεῖ ἡ ὑπνώπουσα θεανθρώπινη ἐμπειρία μας, νά ἐγερθοῦμε ἀπό τό λήθαργο τοῦ εὐδαιμονισμοῦ καί τοῦ ἐνδοκοσμικοῦ ἐφησυχασμοῦ;

Εἶναι ἐφικτό μονάδες ἢ ομάδες νά ἀναστρέψουν τό πανίσχυρο ρεῦμα τῆς Νέας Ἐποχῆς πού σαρώνει ἐθνικισμούς, ἐπί μέρους θρησκευτικές πίστεις, ἠθικές πνευματικές ἀξίες;

Ὁ Ἅγιος Κοσμάς ὁ Αἰτωλός ἦταν μόνος, μονότατος κήρυκας στούς σκλαβωμένους Ἕλληνες προγόνους μας. Εἶχε ὁμως μαζί του ὄλο τό Ἅγιο Ὅρος, τίς εὐλογίες τοῦ Ὁρθοδόξου Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὄλη τήν θεανθρώπινη παράδοση, τήν Ἑλληνική καί τήν Ὁρθόδοξη. Γι' αὐτό καί ἐπέμενε: «Ἀδελφοί μου πρέπει νά σπουδάσετε τά παιδιά σας γιά νά μαθαίνουν καλά τά ἑλληνικά γράμματα. Ἐξ ἄλλου ἀδελφοί μου τό γένος μας εἶναι ἑλληνικό. Οἱ πρόγονοί μας οἱ Ἀρχαῖοι Ἕλληνες, ἤκμασαν εἰς σοφία τόσο, πού οἱ ἄλλοι λαοί μαθαίνουν ἑλληνικά γράμματα, γιά νά μποροῦν νά κατανοοῦν τά ἀρχαῖα ἑλληνικά συγγράμματα, διότι ἀποτελοῦν λαμπερά φανάρια γιά τήν ἀνθρωπότητα... Καλλιτέρον, ἀδελφέ μου, νά ἔχης Ἑλληνικόν Σχολεῖον εἰς τήν χώραν σου, παρά νά ἔχης βρύσες καί ποτάμια... Τό σχολεῖο ἀνοίγει τās Ἐκκλησίας, τό σχολεῖον ἀνοίγει τά μοναστήρια...», ἐπέμενε σίγουρος πάντως γιά τό αἴσιο ἀποτέλεσμα, τήν ἐν Χριστῷ πνευματική νηπιτική ἐργασία καί τόν ἀγώνα γιά τήν ἐλευθερία.

Δόξα τῷ Θεῷ! Ἀκόμα καί σήμερα ἔχουμε ὀλοφάνερα Κρυφά Σχολεῖα. Εἶναι οἱ ἐνορίες μας καί τά μοναστήρια μας. Ἰδρύοντις στίς ἐνορίες μας σχολές Βυζαντινῆς Μουσικῆς, ἀμέσως καί ἐμμέσως στρέφουμε τά παιδιά μας γιά νά κατηχηθοῦν μέ τόν γλυκύτερο Ἑλληνικό, δεμένο μέ τή Θεία Χάρη, λόγο. Τό ἴδιο κάνει καί ὁ π. Ἐφραίμ στήν Ἀμερική στά δεκαοκτώ ἡσυχαστήρια-μοναστήρια πού ἔχει καί μέσα ἀπό αὐτά διαδίδεται ἡ Ἑλληνική παιδεία σ' ὄλο τόν κόσμο μαζί μέ τή Βυζαντινή Μουσική. Μαζί μέ τήν ἡδύτητα τοῦ μέλους, εἰσέρχεται καί τό καλύτερο φάρμακο

τῆς ψυχῆς, ὁ Λόγος τῆς Θ. Λατρείας. Ἐάν στό λόγο αὐτό προσθεῖ διακριτικά σάν παραμύθι ἢ ἀφηγηματική διήγηση τό συναζάρι τῆς ἡμέρας, θά ἔχουμε προσφέρει στους ἑαυτούς μας καί στά παιδιά μας τό καλύτερο ἐμβόλιο, πού δημιουργεῖ ἀντισώματα, γιά νά μή καταποθοῦν τά παιδιά μας καί τά ἐγγόνια μας μέσα στή χοάνη τοῦ παγκόσμιου ἀθεϊστικοῦ κράτους καί τῆς παγκόσμιας ἄθεης θρησκείας.

π. Σαράντης Σαράντος
Ἄρχιμανδρίτης